

Különfélék.

Olvasóinkhoz. A „Keresztény Magvető“ a folyó évben 61-ik évfolyamába lépett. Így Erdély legrégebb magyar sajtóorganuma. Nem akarjuk a lezajlott 60 év történetét felújítani. Nem kívánunk rámutatni azokra a nehéz küzdelmekre és megpróbáltatásokra, amelyeken e hosszú idő alatt a magyarság s vele együtt az unitárius egyház átment. A „Keresztény Magvető“ is kivette részét ezekből a küzdelmekből. A mindig szűkös anyagi viszonyok között is híven szolgálta azt a célt, amelyet maga elébe tűzött, sőt az idők folyamán azon jóval tulment s olyan hivatást töltött be, aminőre alapítói nem is gondoltak. A különböző korok divatos áramlatai soha egy percre sem ragadták magukkal, hanem mindig megmaradt a tiszta keresztényi eszmék szolgálatában. Aranyat és ezüstöt nem szerzett; de annál nagyobb az erkölcsi és szellemi áldás, amely belőle és általa sugárzott. A külső viszonyok bár többször nem kedveztek s időközönként rövidebb ideig szünetelni volt kénytelen, de az általános szükségérzet ismét munkára szólította s az olvasók és pártolók lelkes gárdája támogatta. Így lett ez a folyóirat a múlt és jelen között összekötő kapocs; fokmérője egyházi életünknek, mutatója küzdelmeinknek, kincsesháza megbecsülhetetlen történelmi emlékeinknek s hathatós tényezője Istenországának. Aki be akar tekinteni egyházunk és iskoláink történetébe, aki a keresztény eszmék útját nyomozza, aki az angol és amerikai testvérekkel való viszony iránt érdeklődik, aki egyházi nagyjaink életével és jellemével akar megismerkedni: az egy pillanatig sem nélkülözheti azt a vaskos 60 kötetet, amellyel a „Keresztény Magvető“ gazdagította az erdélyi magyar, egyházi irodalmat.

A jövő Isten kezében van. Mi az ősök nyomdokain kívánunk járni. Célunk az, hogy tovább építsük a történelmi folytonosságot. E nagy és nehéz feladat végzéséhez bátorságot ad az a reménység, hogy a munkatársak és írók fokozott buzgalommal fognak támogatni s az olvasók, előfizetők és pártolók is megteszik kötelességüket. Azért kérjük előfizetőinket az előfizetői, pártolóinkat a

pártolói díjak beküldésére, hogy a mai súlyos viszonyok között is fennakadás nélkül adhassuk ki a 60 év tűzpróbáján keresztül ment folyóiratunkat.

A szerkesztő.

Húsvét ünneplése. A húsvét ünneplésének a kérdése egyik választó vonal volt kezdettől fogva a keleti és nyugati keresztények között. A nyugatiak elfogadták húsvét idejéül a tavaszi nap-éj egyenlőség (márc. 21.) utáni holdtöltére következő vasárnapot; míg a keletiek ragaszkodtak a húsvét hagyományos idejéhez. Újabban a keletiek is elfogadták a Gergely-féle naptárt s ez a húsvét megünneplésének a kérdését megbolygatta. Ugyanis eszerint a keletiek is hivatalosan elfogadták a nyugatiak húsvéti idejét, de hogy a köznép mennyire konzervatív vallási kérdésekben, annak bizonyossága az, hogy nem respektálta lelki vezetőinek igen tiszteletreméltó okokból hozott határozatát. Állandó zavargások és egyenetlenségeknek lett ez a határozat a forrása. A folyó évben már előrevetették árnyékukat a bekövetkező események. Emiatt az orthodox szinodus úgy döntött, hogy a hivatalos ünnep a Gergely-féle naptár szerint történjék, de ahol a köznép ragaszkodik a régi ünnephez, azt nem fogják megakadályozni. Ez a határozat sem vetett véget az egyenetlenségnek. Az idei húsvét alkalmából különösen az ókirályság egyes falvaiban súlyos konfliktusokra adott okot a húsvét. Némely helyen ellene szegültek a lelkészeknek, akik rakaszkodtak a hivatalos ünnephez. Más helyen ugyanazon község lakói között támadt egyenetlenség, amennyiben a felvilágosodottabbak ragaszkodtak az új időszámítás szerinti ünnepléshez, a többiek meg nem akartak eltérni a hagyománytól, sőt a fővárosban a gyári munkások is két táborra oszlottak. Mindezek zavarólag hatottak a legszébb keresztény ünnep megülésében. Azonban remélni lehet, hogy lassankint a köznép is átlátja ez újítás üdvös voltát s hozzájárul ahhoz, hogy az ünnepek egyöntetűek legyenek a keresztény világban.

Az új egyházi állam. Egy hosszú pernek vetett véget az 1929. február 11-én létrejött lateráni szerződés, mely a pápa világi uralmát ismét visszaállította. Az úgynevezett egyházi állam (Patrimonium Petri) eredete a VIII-ik század közepéig nyulik vissza, amikor Kis Pippin a pápa iránt érzett hálából Olaszország egy részét, melyet a longobárdoktól foglalt el, nekie ajándékozta. Ezt az adományt Nagy Károly császár 774-ben nemcsak megerősítette, hanem még újabb adományokkal növelte. Az így kifejlődött egyházi állam újabb adományokkal bővülve, fennmaradt egészen

1870-ig, amikor az egységes Olaszország megteremtésével Róma is Viktor Emanuel hatalmába került. Erre a pápa visszavonult a Vatikánba s annak önkényes foglya lett, mert nem akart világi uralkodó alattvalója lenni. Ezt a fogadást a következő pápák is tartották s így állandó feszültség volt a Vatikán és az uralkodó között. Ennek a feszültségnek vetett véget az említett laterani szerződés, amelynek értelmében a Vatikánhoz újabb területeket csatoltak s a pápa visszanyerte szuverén jogait.

Erdélyi katolikus akadémia. Az erdélyi katolikusok Nagykárolyban a múlt évben tartott nagygyűlésükben elhatározták egy erdélyi kath. akadémia létesítését. Évvel kapcsolatban *Dózsa Endre* az E. I. T. elnöke többek között az alábbi sorokat írja: „Sem a tudománynak, sem a művészetnek, sem a szépirodalomnak felekezeti korlátai nincsenek. Azok az akadémiai, melyek kiemelkedve a lokális jelentőségéből, egyik vagy másik nemzet tudományosságát, szépirodalmát vagy szépművészetét művelik és ebben a vonatkozásban saját nemzetüket képviselik, felekezeti korlátolást nem ismernek“.

„Mi nemzeti kulturánk védelmében csak a magunk erejére vagyunk utalva. Ezen a téren mindenik felekezetnek ebben a vonatkozásban is megvan a maga nemzettefentartó hivatása. Ezt a hivatást egyazon közszellemmel munkálni, tág tere nyílik a felekezeti megosztódásoknak is, de azokon a csúcspontokon, ahol már az egész erdélyi magyarság reprezentálása nemzeti szükség, a felekezeti alapon való szervezkedést a nemzeti alapon való szervezkedésnek kell felváltania. Elvárjuk a kath. nagygyűléstől, hogy határozatát revízió alá veszi és a helyes kezdeményezést kiszélesítve, átmegy a felekezeti alapról a nemzeti alapra. Mert az erdélyi magyar tudományos akadémianak ott van, de csakis ott van helye“. Katolikus részről tiltakoznak a felekezetesség ellen s azóta már meg is alakult az erdélyi kath. akadémia.

Vasárnapi iskola. Az E. K. Tanács az E. Főtanács útasítása értelmében 166—1928. számú határozatával egy bizottságot küldött ki a vasárnapi iskolai tanítás vezérfonalának revideálására, illetve annak a mai viszonyoknak megfelelő átalakítására és kibővítésére. A bizottság tagjai: Vári Albert, Sigmund József és Kiss Károly. A bizottság nem akar elzárkózni egyetlen jó gondolat elől sem. Azért arra kérünk mindenkit, akinek a kérdésre vonatkozólag valamely terve vagy javaslata van, hogy azt a bizottság bármelyik tagjával közölni sziveskedjenek. Ugyanez a bizottság egy megfelelő olvasókönyv szerkesztésére is megbízást kapott.

Dr. Fekete Sándor kórházi főorvos úr, a „Keresztény Magvető“ régebbi évfolyamaiból 16 kötetet ajándékozott a folyóirat szerkesztőségének. Ez értékes adományért hálás köszönetet mond

a szerkesztőség.

Fő- és felügyelőgondnoki értekezlet. Május hó 15-én és 16-án egyházunk fő- és felügyelőgondnokai, esperesei és intézeti igazgatói értekezletet tartottak Kolozsvárt. Az értekezleten Dr. Ferenczi Géza főgondnok elnökölt. Jelen voltak: Dr. Boros György püspök, Dr. Szentiványi József főgondnok, Dr. Szentiványi Gábor, Kaáli Nagy Árpád, Dr. Elekes Domokos, Dr. Gál Kelemen, Dr. Gál Miklós, Dr. Abrudbányai Ede egyházköri, Dr. Ferencz József, Dr. Elekes Dénes és Dr. Váradai Aurél isk. felügyelő gondnokok, Gvidó Béla, Lőrinczi Dénes, Katona Ferenc, Végh Benjamin, Balázs András és Ütő Béla esperesek, Csifó Salamon dékán, Dr. Varga Béla egyh. főjegyző, Gálfalvi Sámuel, Gálfi Zsigmond igazgatók, Kovács Lajos lelkészköri elnök, Mikó Lőrinc titkár és Kovács Kálmán főszámvevő. A távolmaradottak írásban mentették ki magukat. Nem áll módunkban a tárgyalások anyagát ez uttal közölni, de az a körülmény, hogy az értekezlet 15-én reggeli 9 órától kevés megszakítással este 9-ig s másnap reggeltől délig tartott, mutatja, hogy ott egyházunk életének mélységeire ható megbeszélések folytak, amelyek éreztetni fogják hatásukat.

Elhunytak. *Hadházy Jenő* főállatorvos, a balázsfalvi unitárius leányegyházközség gondnoka 1928. dec. 28-án, 51 éves korában Segesváron elhalt. Özvegye és 3 gyermeke gyászolja. *Hadházy Sándor* egyházi pénztárnok testvéröccsét vesztette el benne. — *Müller Gyula* kefégyáros, 72 éves korában, 8 évi özvegység után folyó évi február 7-én, rövid szenvedés után Kolozsvárt elhunyt. — *Benczédi id. Pap Gergely* volt szeszgyárvezető, a sz.-udvarhelyi egyházközség kebli tanácsosa, életének 79-ik, boldog házasságának 43-ik évében folyó évi március 1-én Sz.-Udvarhelyen meghalt. — *Németh Istvánné sz. Bodolai Zsuzsánna* unitárius lelkészné folyó évi április 7-én 68 éves korában 46 évi házaseslet után hosszas szenvedés után Toroczkón elhunyt. Megszomorodott szolgatársunk a következő megható szavakban adja tudtul gyászjelentésében a leverő hirt: „Valóban fájó szívvel nyugszom belé a szomorú végzetbe: „*Embernek fia elveszem tőled csapással a te szemednek kívánságát: ne sirasd őtet.*“ De bizony siratom, mert ő volt nekem egyetlen igaz barátom, ki a hűséges feleség igazi gondosságával örködött családi boldogságom és hivatalom felett. De siratjuk mi is mindnyájan, akik az ő édesanyjai szeretetű meleg szívetől nyertük a példát s rendszeretet, a házias egyszerűség és pontosság gyakorlásához.“ A jó Isten vigasztalja meg hűséges, bánatos szolgáját, akinek gyászában a messze kiterjedt rokonság osztozik. — *Bartók Albert* ny. unitárius lelkész április 11-én 90 éves korában, 47 évi lelkészi szolgálat után, Csekefalván jobblétre szenderült. Az elfáradt szolga találja meg érdemlett nyugalmát.